

HUTNICTWO METALI NIEŻELAZNYCH	NORMA BRANŻOWA	BN-80
	Proszek ferrytu barowego	0885-09
		Zamiast BN-74/0885-09
		Grupa katalogowa III 56

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest proszek ferrytu barowego otrzymywany przez spiekanie mieszaniny tlenku żelazowego z solami barowymi i innymi dodatkami modyfikującymi.

1.2. Zakres stosowania przedmiotu normy. Proszek ferrytu barowego stosuje się jako półprodukt do produkcji magnezów spiekanych i plastycznych — izotropowych i anizotropowych.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Rodzaje. W zależności od własności i przeznaczenia rozróżnia się 4 rodzaje proszku ferrytu barowego:

— FBa12,7-0,001 — proszek ferrytu barowego stosowany do wytwarzania magnezów spiekanych izotropowych,

— FBa12,7-0,0025 — proszek ferrytu barowego stosowany do wytwarzania magnezów plastycznych izotropowych i anizotropowych,

— FBa12,5-0,010 — proszek ferrytu barowego stosowany do wytwarzania magnezów spiekanych anizotropowych,

— FBa12-0,010 — proszek ferrytu barowego, otrzymany z przemiału odpadowych magnezów spiekanych izo- i anizotropowych, stosowany do wytwarzania magnezów spiekanych izotropowych i anizotropowych.

2.2. Przykład oznaczenia proszku ferrytu barowego rodzaju FBa 12,7-0,001:

SPIEKANY PROSZEK FERRYTU BAROWEGO
FBa 12,7-0,001 BN-80/0885-09

3. WYMAGANIA

3.1. Wygląd zewnętrzny. Proszek ferrytu barowego powinien mieć kolor ciemnobrunatny, powinien być sypki, wolny od zanieczyszczeń mechanicznych.

3.2. Własności fizykochemiczne podano w tabelicy.

Lp.	Własności	Rodzaje			
		FBa12,7-0,001	FBa12,7-0,0025	FBa12,5-0,10	FBa12-0,10
1	Skład chemiczny ¹⁾ , %, najwyżej	Fe Ba Mn BaSO ₄ SiO ₂	58,6 ÷ 59,6 12,7 ÷ 13,7 0,5 1,0 0,3 ÷ 0,6	59,3 ÷ 60,1 12,5 ÷ 13,3 0,4 1,0 0,2	59,0 ÷ 60,1 12,0 ÷ 13,0 0,5 1,0 0,8
2	Wilgotność, %, najwyżej		0,5	0,5	0,5
3	Gęstość nasypowa z usadem, g/cm ³		1,7 ÷ 2,4	2,4 ÷ 3,0	2,8 ÷ 3,4
4	Zakres stosunku ²⁾ udziału mol Fe ₂ O ₃ : mol BaO		5,6 ÷ 6,2	5,4 ÷ 5,8	5,6 ÷ 6,2
5	Pozostałość na sicie: 0,70 mm, %, najwyżej 0,10 mm, %, najwyżej		— 0,5	— 0,5	1,0 —
6	Podatność magnetyczna 10 ¹⁰ · κ (H/mg)		≥8,5	≥6,5	wg uzgodnienia z zamawiającym
7	Średnia średnica cząstki d, μm		1,0 ^{+0,2} _{-0,1}	najwyżej 2,5	najwyżej 10

¹⁾ Za zgodą zamawiającego dopuszcza się odchyłki od składu chemicznego, jeżeli pozostałe własności odpowiadają wymaganiom normy. Zawartość CaO najwyżej 0,1% gwarantuje dostawca.

²⁾ Dopuszcza się odstępstwa od założonych granic zawartości Fe i Ba, jeżeli zostanie zachowany stosunek udziałów molowych Fe₂O₃ : BaO w wyżej podanych granicach.

Zgłoszona przez Instytut Metali Nieżelaznych

Ustanowiona przez Generalnego Dyrektora Zjednoczenia Górniczo-Hutniczego Metali Nieżelaznych METALE
dnia 11 marca 1980 r. jako norma obowiązująca od dnia 1 stycznia 1981r.

(Dz. Norm. i Miar nr 11/1980 poz. 50)

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Proszek ferrytu barowego należy pakować do worków papierowych wg PN-76/P-79005 i PN-68/O-79027 o masie nie przekraczającej 40 kg.

Do każdego worka należy dołączyć przywieszkę zawierającą co najmniej:

- a) nazwę wytwórcy,
- b) nazwę produktu,
- c) gatunek proszku,
- d) numer partii,
- e) datę produkcji,
- f) masę netto.

Ponadto worki powinny być oznaczone w zależności od rodzaju proszku w sposób następujący:

- FBa12,7-0,001 — bez oznaczenia,
 FBa12,7-0,0025 — oznaczone jednym paskiem,
 FBa12,5-0,010 — oznaczone dwoma paskami,
 FBa12-0,010 — oznaczone trzema paskami.

4.2. Przechowywanie. Proszek opakowany zgodnie z 4.1 należy przechowywać w pomieszczeniach krytych i suchych, wolnych od wilgoci i zanieczyszczeń aktywnymi chemikaliami.

4.3. Transport. Proszek opakowany zgodnie z 4.1 należy przewozić w suchych i krytych środkach transportowych wolnych od wilgoci i zanieczyszczeń aktywnymi chemikaliami.

5. BADANIA

5.1. Rodzaje badań

- a) sprawdzenie wyglądu zewnętrznego (3.1),
- b) sprawdzenie składu chemicznego (3.2),
- c) sprawdzenie wilgotności (3.2),
- d) sprawdzenie gęstości nasypowej z usadem — tylko na żądanie podane w zamówieniu (3.2),
- e) sprawdzenie stosunku udziału procentów molowych $\text{Fe}_2\text{O}_3:\text{BaO}$ (3.2),
- f) sprawdzenie pozostałości na sicie 0,70 mm (3.2),
- g) sprawdzenie pozostałości na sicie 0,10 mm (3.2),
- h) sprawdzenie podatności magnetycznej (3.2),
- i) sprawdzenie średniej średnicy cząstek (3.2).

5.2. Partia. Partię stanowi proszek ferrytu barowego jednego rodzaju, wyprodukowany w tym samym cyklu produkcyjnym.

5.3. Pobieranie i przygotowanie próbek

5.3.1. Pobieranie i przygotowanie średniej próbki laboratoryjnej — wg PN-75/H-04936 w ilości 1000 g.

5.3.2. Przygotowanie próbki do oznaczeń chemicznych i podatności magnetycznej. Około 200 g średniej próbki laboratoryjnej rodzaju FBa12,7-0,001 i FBa12,7-0,0025 przesiał przez sita o wymiarze oczek 0,063 mm, a rodzaju FBa12,5-0,010 i FBa12-0,010 przesiał przez sita o wymiarze oczek 0,20 mm. Pozostałość na sicie rozdrabniać w moździerzu stalowym dotąd, aż całość próbki rodzaju FBa12,7-0,001 i FBa12,7-0,0025 przejdzie przez sita 0,063 mm, a rodzaju FBa12,5-0,010 i FBa12-0,010 przez sita 0,20 mm i dołączyć do uprzednio przesianej części próbki. Całość ujednorodnić przez dokładne wymieszanie.

5.4. Wytyczne ogólne sprawdzenia składu chemicznego

5.4.1. Czystość odczynników. Jeżeli nie podano inaczej, należy stosować odczynniki o stopniu czystości cz.d.a. i wodę destylowaną.

5.4.2. Dokładność ważenia. Jeżeli nie podano inaczej, próbki należy ważyć:

- do 2 g — z dokładnością do 0,0002 g,
 powyżej 2 do 5 g — z dokładnością do 0,001 g,
 powyżej 5 g — z dokładnością do 0,01 g.

5.4.3. Wynik. Za wynik oznaczania należy przyjąć średnią arytmetyczną wyników dwóch równoległych oznaczeń o rozbieżności nie przekraczającej dopuszczalnych odchyłek przewidzianych dla danej metody i zakresu zawartości pierwiastka.

5.5. Opis badań

5.5.1. Sprawdzenie wyglądu zewnętrznego należy przeprowadzać nieuzbrojonym okiem na średniej próbce laboratoryjnej.

5.5.2. Oznaczanie zawartości żelaza

5.5.2.1. Zasada oznaczania. Rozpuszczenie próbki w kwasie solnym, redukcja żelaza trójwartościowego chlorkiem cynawym i miareczkowanie roztworem nadmanganianu potasowego po uprzednim dodaniu chlorku rtęciowego i roztworu mieszaniny Reinhardta.

5.5.2.2. Odczynniki i roztwory

- a) Kwas solny (1,18).
- b) Chlorek cynawy ($\text{SnCl}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$), roztwór 10-procentowy: 50 g chlorku cynawego rozpuścić w 50 cm³ kwasu solnego i rozcieńczyć do 500 cm³ wodą. W celu zabezpieczenia przed utlenieniem cyny dwuwartościowej do czterowartościowej należy dodać 1 ÷ 2 g cyny w granulkach.

c) Mieszanina Reinhardta: 67 g siarczanu manganowego rozpuścić w $500 \div 600 \text{ cm}^3$ wody. Do roztworu dodać 138 cm^3 kwasu fosforowego (1,7), 130 cm^3 kwasu siarkowego (1,83) i dopełnić wodą do 1 dm^3 .

d) Chlorek rtęciowy, roztwór 5-procentowy: 50 g chlorku rtęciowego rozpuścić w 1 dm^3 wody.

e) Kwas szczawiowy, roztwór 0,1N: 4,5008 g kwasu szczawiowego wysuszonego w temperaturze 105°C rozpuścić w wodzie, w kolbie pomiarowej pojemności 1 dm^3 i dopełnić wodą do kreski.

f) Nadmanganian potasowy, roztwór 0,1N: 3,2 g nadmanganianu potasowego rozpuścić w wodzie i gotować przez 15 min. Po ostudzeniu przesączyć przez sączek z waty szklanej, sączek przemyć, a przesącz uzupełnić wodą do objętości 1 dm^3 . Miano roztworu nastawić na kwas szczawiowy przygotowany wg poz. e).

5.5.2.3. Wykonanie oznaczania. Odważkę próbki $0,3 \text{ g}$ umieścić w kolbie stożkowej pojemności 500 cm^3 i rozpuścić na gorąco w 10 cm^3 kwasu solnego (1,18), zmyć ścianki kolby wodą i do gorącego roztworu dodawać kroplami roztwór chlorku cynawego w celu zredukowania żelaza trój- do dwuwartościowego. Po oziębieniu dodać 10 cm^3 roztworu chlorku rtęciowego. W zlewce pojemności 400 cm^3 przygotować roztwór zawierający 25 cm^3 mieszaniny Reinhardta i 250 cm^3 wody z kroplą roztworu nadmanganianu potasowego. W ten sposób przygotowaną mieszaninę dodać do roztworu badanego i mieszając miareczkować 0,1N roztworem nadmanganianu potasowego do uzyskania jasnoróżowego zabarwienia utrzymującego się przez około 25 s.

5.5.2.4. Obliczanie wyników. Zawartość żelaza (X) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X = \frac{V \cdot 0,005585}{m} \cdot 100 \quad (1)$$

w którym:

V — objętość 0,1N roztworu nadmanganianu potasowego zużytego do miareczkowania, cm^3 ,

0,005585 — ilość żelaza odpowiadająca 1 cm^3 ściśle 0,1N roztworowi nadmanganianu potasowego, g,

m — odważka próbki, g.

5.5.2.5. Dopuszczalna różnica między wynikami równoległych oznaczeń nie powinna przekraczać 0,2%.

5.5.3. Oznaczanie zawartości baru

5.5.3.1. Zasada oznaczania. Rozpuszczenie próbki w kwasie solnym, oddzielenie części nieroz-

puszczalnych po uprzednim skompensowaniu żelaza wersenianem dwusodowym, strącenie baru w postaci siarczanu barowego, odsączenie i rozpuszczenie osadu siarczanu barowego w określonej objętości 0,01M roztworu wersenianu dwusodowego w środowisku alkalicznym i oznaczanie baru przez odmiareczkowanie nadmiaru wersenianu 0,01M roztworem siarczanu magnezowego.

5.5.3.2. Odczynniki i roztwory

a) Kwas solny (1,18).

b) Amoniak (0,91).

c) Roztwór buforowy o $\text{pH}=10$. 70 g chlorku amonowego rozpuścić w 200 cm^3 wody, dodać 570 cm^3 amoniaku (0,91) i uzupełnić objętość roztworu wodą do 1 dm^3 .

d) Czerni eriochromowa T. 0,05 g czerni eriochromowej T dokładnie rozetrzeć w moździerzu agatowym z 10 g chlorku sodowego.

e) Wzorcowy roztwór chlorku barowego ($\text{BaCl}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$) 2,4431 g chlorku barowego rozpuścić w wodzie w kolbie pomiarowej pojemności 1 dm^3 , uzupełnić wodą do kreski i wymieszać. Zawartość baru w roztworze oznaczać metodą wagową podając ilość gramów baru zawartego w 1 cm^3 roztworu.

Miano otrzymanego roztworu wyrażone w molach obliczyć wg wzoru

$$M_{\text{Ba}} = \frac{b}{0,13736} \quad (2)$$

w którym:

b — ilość Ba zawarta w 1 cm^3 badanego roztworu, g,

0,13736 — ilość gramów Ba zawarta w 1 cm^3 ściśle 1M roztworu chlorku barowego.

f) Wersenian dwusodowy, roztwór 0,01M. 3,7210 g wersenianu dwusodowego rozpuścić na gorąco w małej ilości wody w kolbie pomiarowej pojemności 1 dm^3 , rozcieńczyć wodą do kreski i wymieszać. Miano roztworu wersenianu dwusodowego nastawić na wzorcowy roztwór chlorku barowego. Odmierzyć 25 cm^3 roztworu wzorcowego chlorku barowego, dodać 50 cm^3 roztworu wersenianu, 50 cm^3 wody, 5 cm^3 roztworu buforowego i odmiareczkować nadmiar wersenianu dwusodowego roztworem siarczanu magnezowego wobec 0,025 g czerni eriochromowej T do zmiany barwy wskaźnika z niebieskiej na fioletową.

Miano otrzymanego roztworu (M_1) wyrażone w molach obliczyć wg wzoru

$$M_1 = \frac{25 \cdot M_{\text{Ba}}}{50 - (V_2 \cdot S)} \quad (3)$$

w którym:

25 — objętość użytego roztworu chlorku barowego, cm^3 ,

M_{Ba} — miano wzorcowego roztworu chlorku barowego wyrażone w molach,

50 — objętość użytego roztworu wersenianu dwusodowego, cm^3 ,

V_2 — objętość roztworu siarczanu magnezu zużyta na odmiareczkowanie nadmiaru roztworu wersenianu dwusodowego, cm^3 ,

S — mnożnik przekraczający ilość cm^3 (V_2) roztworu siarczanu magnezowego na odmiareczkowanie 50 cm^3 roztworu wersenianu dwusodowego.

g) Siarczan magnezowy ($MgSO_4 \cdot 7H_2O$), roztwór 0,01M. 2,465 g siarczanu magnezowego rozpuścić w wodzie w kolbie pomiarowej pojemności 1 dm^3 , uzupełnić wodą do kreski i wymieszać. Miano roztworu nastawić na roztwór wersenianu dwusodowego. Odmierzyć 25 cm^3 mianowanego wersenianu dwusodowego do kolby stożkowej pojemności 300 cm^3 , rozcieńczyć wodą do objętości 95 cm^3 , dodać 5 cm^3 roztworu buforowego, 0,025 g czerni eriochromowej T i miareczkować roztworem siarczanu magnezowego do zmiany barwy wskaźnika z niebieskiej na fioletową.

Miano roztworu (M_2) siarczanu magnezowego w molach obliczyć wg wzoru

$$M_2 = \frac{25 \cdot M_1}{V_1} \quad (4)$$

w którym:

25 — objętość roztworu wersenianu dwusodowego, cm^3 ,

M_1 — miano roztworu wersenianu dwusodowego wyrażone w molach,

V_1 — objętość roztworu siarczanu magnezowego zużyta na zmiareczkowanie wersenianu dwusodowego, cm^3 .

h) Kwas siarkowy (1,83), roztwór 5-procentowy.

5.5.3.3. Wykonanie oznaczania. Odważkę 0,2 g próbki umieścić w zlewce pojemności 100 cm^3 i rozpuścić na gorąco w 5 cm^3 kwasu solnego (1,18), odparować prawie do sucha, dodać 50 cm^3 0,01M wersenianu dwusodowego i pozostawić na łaźni wodnej kilka minut do momentu, gdy roztwór nad osadem będzie klarowny. Wytrącony osad odsączyć przez twardy sączek do kolby pomiarowej pojemności 400 cm^3 , przemyć zlewkę i sączek kilkakrotnie wersenianem dwusodowym, zbierając przesącz z przemycia, którego łączna ilość powinna wynosić 250 cm^3 (pH przesączu około 2). Roztwór ogrzać do wrzenia, dodać 5 cm^3 5-procentowego roztworu kwasu siarkowego. Roztwór z osadem ogrzać na łaźni wodnej do opadnięcia osadu. Wydzielony osad w postaci siarczanu barowego odsączyć przez twardy są-

czek, przemyć kilkakrotnie roztworem wersenianu dwusodowego i gorącą wodą z dodatkiem kilku kropel kwasu siarkowego, a następnie gorącą wodą. Sączek z osadem przenieść do zlewki, dodać 50 cm^3 0,01M wersenianu dwusodowego, 5 cm^3 amoniaku, zlewkę przykryć szkiełkiem zegarkowym i ogrzać do całkowitego rozpuszczenia osadu siarczanu barowego. W przypadku gdy amoniak wyparuje, a osad się nie rozpuści, należy dodać 3 cm^3 amoniaku i ponownie ogrzewać. Rozpuszczenie powinno trwać około 20 min. Następnie dodać do roztworu 50 cm^3 wody, 5 cm^3 roztworu buforowego i miareczkować 0,01M siarczanem magnezowym wobec czerni eriochromowej T do pierwszej zmiany barwy z niebieskiej na fioletową.

5.5.3.4. Obliczanie wyników. Zawartość baru (X) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X = \frac{(M_1 \cdot V_1) - (M_2 \cdot V_2) \cdot 0,13736}{m} \cdot 100 \quad (5)$$

w którym:

M_1 — miano wyrażone w molach roztworu wersenianu dwusodowego,

V_1 — objętość roztworu wersenianu dwusodowego, cm^3 ,

M_2 — miano wyrażone w molach roztworu siarczanu magnezowego,

V_2 — objętość roztworu siarczanu magnezowego zużyta na odmiareczkowanie nadmiaru nieprzereagowanego wersenianu dwusodowego, cm^3 ,

0,13736 — ilość gramów Ba zawarta w 1 cm^3 ściśle 1M roztworu chlorku barowego,

m — odważka próbki, g.

5.5.3.5. Dopuszczalna różnica między wynikami dwóch równoległych oznaczeń nie powinna przekraczać 0,2%.

5.5.4. Oznaczanie zawartości manganu

5.5.4.1. Zasada oznaczania. Rozpuszczenie próbki w kwasie solnym, zobojętnienie gorącego roztworu zawiesiną tlenku cynkowego z równoczesnym strąceniem wodorotlenku żelazowego i miareczkowanie gorącego roztworu nadmanganianem potasowym.

5.5.4.2. Odczynniki i roztwory

a) Kwas solny (1,18) i roztwór 1 + 1.

b) Tlenek cynkowy, zawiesina: 200 g tlenku cynku wymieszać z 300 cm^3 wody.

c) Nadmanganian potasowy, roztwór 0,1N przygotowany wg 5.5.2.2.

5.5.4.3. Wykonanie oznaczania. Odważkę 1 g próbki umieścić w kolbie pojemności 300 cm^3 i rozpuścić w 15 cm^3 roztworu kwasu solnego (1+1), rozcieńczyć wodą do objętości 150 cm^3

i zagotować. Do wrzącego roztworu dodać małymi porcjami zawieszinę tlenku cynkowego w celu zobojętnienia i wytrącenia wodorotlenku żelazowego w postaci brunatnego osadu, który opada. Nadmiar tlenku cynkowego powinien być nieznaczny, aby roztwór nad osadem nie był mętny. W przypadku powstania zmętnienia należy dodać kilka kropel rozcieńczonego kwasu solnego, wymieszać i zagotować. Gorący roztwór miareczkować 0,1N roztworem nadmanganianu potasowego do pojawienia się jasnoróżowego zabarwienia roztworu nad osadem nie znikającego po gotowaniu i wymieszaniu.

5.5.4.4. Obliczanie wyników. Zawartość manganu (X) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X = \frac{V \cdot 0,001648}{m} \cdot 100 \quad (6)$$

w którym:

V — objętość 0,1N roztworu nadmanganianu potasowego zużytego do miareczkowania, cm³,

0,001648 — ilość manganu odpowiadająca 1 cm³ ściśle 0,1N roztworowi nadmanganianu potasowego, g,

m — odważka próbki, g.

5.5.4.5. Dopuszczalna różnica między wynikami równoległych oznaczeń nie powinna przekraczać 0,1%.

5.5.5. Oznaczanie zawartości siarczanu barowego

5.5.5.1. Zasada oznaczania. Rozpuszczenie próbki w kwasie solnym, oddzielenie części nierozpuszczalnych po uprzednim skompleksowaniu żelaza wersenianem dwusodowym, rozpuszczenie siarczanu barowego (zawartego w częściach nierozpuszczalnych) w określonej objętości 0,01M roztworu wersenianu dwusodowego w środowisku alkalicznym i oznaczanie siarczanu barowego przez odmiareczkowanie nadmiaru wersenianu 0,01M roztworem siarczanu magnezowego.

5.5.5.2. Odczynniki i roztwory — wg 5.5.3.2.

5.5.5.3. Wykonanie oznaczania. Odważkę 1 g próbki rozpuścić na gorąco w 15 cm³ kwasu solnego (1,18), odparować do objętości 5 cm³, dodać 100 cm³ wersenianu dwusodowego i pozostawić na łaźni wodnej na kilka minut do momentu, gdy roztwór nad osadem będzie klarowny. Zawartość zlewki przesączyć przez twardy sączek, przemyć zlewkę i sączek z osadem roztworem wersenianu dwusodowego dotąd, aż sączek będzie odbarwiony, a przesącz bezbarwny. Przemywanie powtórzyć gorącą wodą. Sączek z osadem przenieść do zlewki, dodać 50 cm³ 0,01M wersenianu dwusodowego, 8 cm³ amoniaku, zlewkę przykryć szkiełkiem zegarkowym i ogrzewać do całkowitego rozpuszczenia osadu.

Po rozpuszczeniu osadu dodać do roztworu 50 cm³ wody, 5 cm³ roztworu buforowego i miareczkować wobec czerni eriochromowej T do zmiany barwy wskaźnika z niebieskiej na fioletową.

5.5.5.4. Obliczanie wyników. Zawartość siarczanu barowego (X) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X = \frac{(M_1 \cdot V_1) - (M_2 \cdot V_2) \cdot 0,2334}{m} \cdot 100 \quad (7)$$

w którym:

M₁ — miano wyrażone w molach roztworu wersenianu dwusodowego,

V₁ — objętość roztworu wersenianu dwusodowego, cm³,

M₂ — miano wyrażone w molach roztworu siarczanu magnezowego,

V₂ — objętość roztworu siarczanu magnezowego zużytego na odmiareczkowanie nadmiaru nieprzereagowanego wersenianu dwusodowego, cm³,

0,2334 — ilość gramów siarczanu barowego odpowiadająca 1 cm³ ściśle 1M roztworowi chlorku barowego,

m — odważka próbki, g.

5.5.5.5. Dopuszczalna różnica między wynikami dwóch równoległych oznaczeń nie powinna przekraczać 0,1%.

5.5.6. Oznaczanie zawartości dwutlenku krzemu

5.5.6.1. Zasada oznaczania. Rozpuszczenie próbki w kwasie solnym, odparowanie do sucha, przeprowadzenie dwutlenku krzemu w lotne związku fluorokrzemowe i oznaczanie z różnicy mas części nierozpuszczalnych przed i po badaniu kwasem fluorowodorowym.

5.5.6.2. Odczynniki i roztwory

a) Kwas solny (1,18) i roztwór 1 + 1.

b) Kwas siarkowy (1,83).

c) Kwas fluorowodorowy, roztwór 40-procentowy.

5.5.6.3. Wykonanie oznaczania. Odważkę 5 g próbki rozpuścić w 100 cm³ roztworu kwasu solnego (1 + 1) i odparować do sucha. Do pozostałości dodać około 25 cm³ kwasu solnego (1,18), podgrzać do wrzenia, dodać 200 cm³ wrzącej wody i sączyć przez ilościowy sączek. Zlewkę i sączek z osadem przemyć gorącą wodą zakwaszoną kwasem solnym (1,18), a następnie kilkakrotnie gorącą wodą, sączek z osadem wysuszyć, spalić i wyprażyć w tyglu platynowym do stałej masy. Po ostygnięciu osad zadać 1 ÷ 2 cm³ kwasu siarkowego, odparować do sucha i wyprażyć do stałej masy. Następnie zawartość w tyglu platynowym zadać kwasem fluorowodorowym z kilko-

ma kroplami kwasu siarkowego. Odparować na łaźni niezbyt gorącej, po odpędzeniu fluorowodoru dodać ponownie kwasu fluorowodorowego, odparować jak podano poprzednio, a w końcowej fazie na łaźni piaskowej. Suchą pozostałość wyprażyć do stałej masy.

5.5.6.4. Obliczanie wyników. Zawartość dwutlenku krzemu (X_5) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X_5 = \frac{m_1 - m_2}{m} \cdot 100 \quad (8)$$

w którym:

m_1 — masa pozostałości po traktowaniu kwasem siarkowym i wyprażeniu, g,

m_2 — masa pozostałości po traktowaniu kwasem fluorowodorowym i wyprażeniu, g,

m — odważka próbki, g.

5.5.6.5. Dopuszczalna różnica między wynikami równoległych oznaczeń nie powinna przekraczać 0,01%.

5.5.7. Sprawdzenie wilgotności — wg PN-71/C-04401 p.2.5.

5.5.8. Sprawdzenie gęstości nasypowej z usadem — wg PN-77/H-04950, metoda B.

5.5.9. Sprawdzenie zakresu stosunku udziałów molowych $Fe_2O_3:BaO$ (C) przeprowadza się przez obliczanie wg wzoru

$$C = \frac{A}{B} \cdot 1,28 \quad (9)$$

w którym:

A — procentowa zawartość żelaza (Fe) w proszku, wg analizy,

B — procentowa zawartość baru (Ba) w proszku, wg analizy,

1,28 — mnożnik (m) otrzymany z wyliczenia¹⁾.

5.5.10. Sprawdzenie pozostałości na sicie

5.5.10.1. Zasada oznaczania polega na przesianiu próbki proszku rodzaju FBa12,5-0,010 i FBa12-0,010 przez sita o wymiarze boku oczka kwadratowego 0,70 mm, a proszku rodzaju FBa12,7-0,001 i FBa12,7-0,0025 przez sita 0,10 mm, zważeniu pozostałości proszku na sicie i obliczeniu jego zawartości procentowej.

5.5.10.2. Wykonanie oznaczania. Odważyć próbkę o masie 100 g ze średniej próbki laboratoryjnej z dokładnością do 0,1 g. Badaną próbkę proszku rodzaju FBa12,5-0,010 i FBa12-0,010 umieścić na sicie z denkiem i przykryć ją przykrywką. Tak przygotowany układ umieścić na wstrząsarce i uruchomić ją na 15 min, a próbkę proszku rodzaju FBa12,7-0,001 i FBa12,7-0,0025 umieścić na sicie z denkiem i za pomocą miękkie-

go pędzla przesiewać proszek przez 15 min. Oddzielone ziarna pozostałe na sicie przesypać na gładki papier i zważyć.

5.5.10.3. Obliczanie wyników. Pozostałość proszku (X) rodzaju FBa12,5-0,010 i FBa12-0,010 na sicie 0,70 mm, a proszku rodzaju FBa12,7-0,001 i FBa12,7-0,0025 na sicie 0,10 mm należy obliczyć w procentach wg wzoru

$$X = \frac{m_1 \cdot 100}{m} \quad (10)$$

w którym:

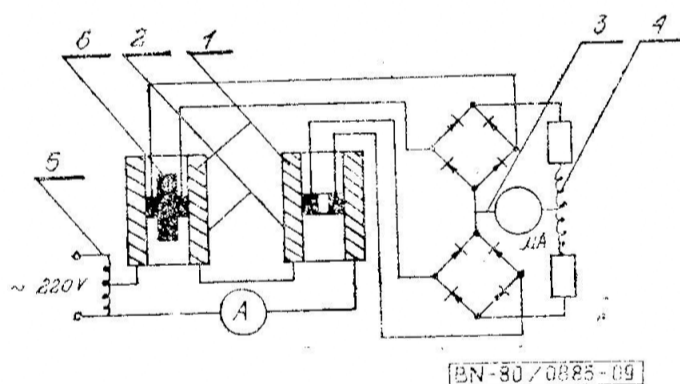
m_1 — masa proszku pozostałego na sicie, g,

m — masa proszku pobranego do oznaczenia, g.

5.5.11. Sprawdzenie podatności magnetycznej

5.5.11.1. Zasada oznaczania. Wartości podatności magnetycznej wyznacza się na podstawie pomiaru w specjalnym przyrządzie, w którym zastosowano dwa zespoły cewek połączonych różnicowo. Wyznaczana wartość związana jest ze składem chemicznym, temperaturą spiekania (stopniem ferrytyzacji), powierzchnią właściwą ziarn i gęstością.

5.5.11.2. Aparatura. Schemat różnicowego miernika podatności magnetycznej — wg rysunku.

1 — cewki magnesujące, 2 — cewki pomiarowe, 3 — zespół prostujący, 4 — miernik różnicowy, 5 — transformator regulacyjny, 6 — próbka proszku

5.5.11.3. Przygotowanie próbek. Odważyć cztery próbki po 15 g proszku ze średniej próbki laboratoryjnej przygotowanej wg 5.3.2. Odważone próbki należy wsypać z usadem do czterech próbek szklanych z płaskim dnem o średnicy 8,5 ÷ 11,5 mm i wysokości około 130 mm. Minimalna wysokość proszku z usadem powinna wynosić 100 mm.

5.5.11.4. Wykonanie pomiaru. Próbkę przygotowaną wg 5.5.11.3 należy umieścić w jednym z zespołów cewek pomiarowych, w wyniku czego wskaźnik przyrządu wychylił się o odpowiednią liczbę działek. Wskazania przyrządu należy odczytać i zanotować w protokole pomiarów. Pomiar należy prowadzić przy maksymalnej czu-

¹⁾ Patrz Informacje dodatkowe.

łości przyrządu. Przyrząd nie wymaga uprzedniego nagrzewania przed pomiarem. Jedynie próbki należy poddać procesowi kondycjonowania polegającemu na składowaniu w pomieszczeniu pomiarowym przez co najmniej 18 h.

5.5.11.5. Obliczanie wyników. Wartość podatności magnetycznej w H/mg obliczyć ze wzoru

$$\kappa = C \frac{\alpha}{GH} \quad (11)$$

w którym:

C — stała przyrządu podana w instrukcji użytkowania,

α — wychylenie wskaźnika, liczba działek,

H — natężenie pola magnetycznego, A/m,

G — masa próbki, g.

W przypadku porównywania podatności dwóch próbek stosuje się wzór

$$\kappa_1 - \kappa_2 = C \frac{\alpha}{H(G_1 - G_2)} \quad (12)$$

w którym:

κ_1, κ_2 — podatności magnetyczne próbek, H/mg,

C — stała przyrządu podana w instrukcji użytkowania,

α — wychylenie wskaźnika, liczba działek,

G_1, G_2 — masy próbek, g,

H — natężenie pola magnetycznego, A/m.

5.5.12. Sprawdzenie średniej średnicy cząstek — wg PN-76/H-04944.

5.6. Ocena wyników badań. Jeżeli proszek ferrytu barowego nie odpowiada wymaganiom 3.1 i 3.2, partię proszku należy uznać za niezgodną z wymaganiami normy.

5.7. Attest. Do każdej partii proszku należy dołączyć atest wg BN-74/0809-01, p. 2.2.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Metali Nieżelaznych, Gliwice.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-74/0885-09

a) zwiększono zawartość Fe i Ba w proszku,

b) obniżono zawartość siarczanu barowego w proszku,

c) zmieniono zawartość tlenku krzemu,

d) wprowadzono zakres stosunku składu molowego $Fe_2O_3 : BaO$,

e) wprowadzono czwarty gatunek proszku ferrytu barowego otrzymany z przemiału odpadowych magnesów spiekanych izotropowych i anizotropowych,

f) wprowadzono zamiast oznaczania objętości nasypowej oznaczanie gęstości nasypowej z usadem.

3. Normy związane

PN-71/C-04401 Pigmenty. Ogólne metody badań

PN-75/H-04936 Metalurgia proszków. Wytyczne pobierania i przygotowania próbek

PN-76/H-04944 Metalurgia proszków. Oznaczanie średniej średnicy cząstek proszku metodą przepuszczalności

PN-77/H-04950 Metalurgia proszków. Oznaczanie gęstości nasypowej z usadem

PN-68/O-79027 Opakowania transportowe. Worki papierowe. Szeregi wymiarowe

PN-76/P-79005 Opakowania transportowe. Worki papierowe

BN-74/0809-01 Metale nieżelazne. Zaświadczenie jakości i atest

4. Symbol wg SWW — 0541-3

5. Autorzy projektu normy — mgr Bogumila Winsch — Instytut Metali Nieżelaznych, Gliwice oraz mgr inż. Adam Szpila — Zakłady Metalurgiczne Trzebinia.

6. Wylizanie mnożnika do obliczania stosunku molowego $Fe_2O_3 : BaO$

$$\frac{Fe}{Ba} \cdot m = \frac{Fe_2O_3}{BaO}$$

$$m = \frac{\text{masa cząst. } Fe_2O_3 \cdot \text{masa cząst. Ba}}{\text{masa cząst. BaO} \cdot \text{masa cząst. 2Fe}} =$$

$$= \frac{159,7 \cdot 137,36}{153,36 \cdot 111,7} = 1,28$$

lub

$$Fe \cdot a = Fe_2O_3$$

$$a = \frac{\text{masa cząst. } Fe_2O_3}{\text{masa cząst. 2Fe}} = \frac{159,7}{111,7} = 1,4297$$

$$Ba \cdot b = BaO$$

$$b = \frac{\text{masa cząst. BaO}}{\text{masa cząst. Ba}} = \frac{153,36}{137,36} = 1,1164$$

$$m = \frac{a}{b} = \frac{1,4297}{1,1164} = 1,28$$